

Sn. Sağlık Bakanı,
Sn. Tarım ve Orman Bakanı,
Sn. TEB Başkanı,

Covid-19 pandemisinin hayatımıza getirdiği en önemli değişikliklerden birisi de pek çok kişinin alışverişleri için artık interneti daha yoğun kullanması oldu. Bu noktada vitamin, mineral ve gıda takviyeleri gibi sağlığa ilişkin ürünlerin de internetten veya marketlerden satışlarının artmasıyla ortaya çıkan sorunlar, mevzuatımızdaki bazı eksikliklerin belirgin bir şekilde gün yüzüne çıkmasına neden oldu.

Hepimizin bildiği gibi, sağlık okuryazarlığı ilkökul 2 düzeyinde olan ülkemizde, sağlığa ilişkin ürünlerin bilinçsizce kullanılmasının pek çok olumsuz etkisi vardır, olacaktır. Kişilerin “doğal olduğu için zararsız”, “ilaç kullanacağıma takviye kullanırım”, “bu dönemde bağışıklık sistemim ne kadar güçlü olursa o kadar iyi”, “bitkisel, o yüzden yan etkisi yoktur” anlayışıyla sağlık danışmanlığı olmadan, eczane dışından alıp kullanmaya başladığı takviyelerin yol açtığı olumsuzlukların üzerinden kısaca geçecek olursak;

- Kişinin, kullandığı takviyeyi, kendisine reçete edilen ilacın yerine geçirerek, kullandığı ilacı bırakarak veya dozunu azaltarak tedavinin geciktirilmesi, engellenmesi
- Takviye-ilaç etkileşimi nedeniyle ilaçların etkinliğinin azalması ve/veya yan etkilerinin artması, buna bağlı hastalık ve ölüm vakalarının oluşması
- Kullanılan takviyelerin, bazı vitamin-mineral eksikliklerini veya bazı hastalıkları gizlemesi, bunun sonucunda kalıcı hasarlar oluşması veya geç teşhis edilen hastalıkların mortalite ve morbiditelerinin yüksek olması,
- Bilinçsiz kullanılan takviyelerin yüksek dozda veya uzun süreli kullanımı ile yan etkilere neden olması
- Altta yatan bir hastalığın varlığında, kullanılmaması gereken bir takviyenin kullanımına bağlı semptomların gelişmesi
- Takviye kullanımına bağlı gelişebilecek beklenmeyen etkilerin, danışmanlık olmadığı için geç tespit edilmesine bağlı sorunlar oluşması...

Bilinçsiz takviye kullanımıyla, vücudumuzun tüm sistemlerinde gelişebilen, beklenmeyen etkilerin tüm yaş gruplarında, hafiften çok şiddetliye kadar bir yelpazede olabileceği pek çok bilimsel yayında gösterilmiştir.

Tüm bunların ötesinde eczane dışında satılan ürünler ile ilgili olarak kontrol edilmesi mümkün olmayan durumlar da bulunmaktadır.

- Miadı geçmiş
- Sahte
- Kötü saklama koşullarına maruz kalmış
- Yasaklı ürünlerle tağşiş edilmiş
- İlaç etken maddeleri ile tağşiş edilmiş

ürünlerin kullanımına bağlı hastalık ve ölümlerin olduğu da bilinen bir gerçektir. Bu gerekçelerle eczane dışında satılan ürünlerin güvenilirliğini takip etmek de mümkün değildir.

Her bireyin yaşı, hastalıkları, kullandığı ilaçlar ve ihtiyaçlarına göre takviye kullanıp kullanmaması gerektiği, kullanılacaksa hangi takviyelerin, ne şekilde kullanılacağı ancak sağlık danışmanlığı verilerek yapılabilir. Aynen ilaçlarda olduğu gibi, sağlığa yönelik

kullanılan takviyeler de akılcı kullanılmalıdır. Bu nedenle sağlığa yönelik takviyeler sadece eczanelerden temin edilmeli ve eczacı danışmanlığında kullanılmalıdır.

Sağlığa yönelik takviyelerin eczane dışı kanallardan satılması halk sağlığı ve kamu yararı açısından ciddi sorunlar teşkil edeceğinden, bu ürünlerin sadece eczanelerde satılması için gerekli mevzuat değişikliği ivedi olarak yapılmalıdır.

Bu noktada öncelikle Tarım Bakanlığı onaylı ürünlerin hangilerinin gıda, hangilerinin sağlığa ilişkin olduğuna dair bir sınıflandırma Tarım Bakanlığı mevzuatında yapılmalıdır. Sağlık beyanı ile satılacak ürünlerin izinleri, sadece eczanelerde satılmaları koşuluyla verilmelidir.

Bu amaçla 5996 ve 6197 sayılı kanunlarda düzenleme yapılması sağlanmalıdır.

5996 Sayılı Kanun'un "*Takviye edici gıdaların üretim, ithalat, ihracat ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir. Ancak, özel tıbbî amaçlı diyet gıdaların üretim, ithalat, ihracat ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir.*" şeklinde olan 28. maddesi;

"Farmasötik formda olmayan takviye edici gıdaların üretim, ithalat, ihracat ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir. Ancak, **farmasötik formda olan ve sağlık beyanı ile satılan takviye edici gıdalar ve TİTCK'nın tıbbi bitkiler listesinde yer alan bitkisel ürünler ile** özel tıbbî amaçlı diyet gıdaların üretim, ithalat, ihracat ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunca belirlenir. Bu ürünler sadece eczanelerde satılır." şeklinde düzenlenmelidir.

6197 Sayılı Kanun'un "*Beşerî ilaçlar, Sağlık Bakanlığından ruhsatlı geleneksel bitkisel tıbbi ürünler; Sağlık Bakanlığının iznine tabi olan homeopatik tıbbi ürünler, enteral beslenme ürünleri dâhil özel tıbbî amaçlı diyet gıdalar ve özel tıbbî amaçlı bebek mamaları münhasıran eczanede satılır.*" şeklinde olan 28. maddesinin birinci fıkrası;

"Beşerî ilaçlar, Sağlık Bakanlığından ruhsatlı geleneksel bitkisel tıbbi ürünler; Sağlık Bakanlığının iznine tabi olan homeopatik tıbbi ürünler, enteral beslenme ürünleri dâhil özel tıbbî amaçlı diyet gıdalar ve özel tıbbî amaçlı bebek mamaları **ile farmasötik formda olan ve fizyolojik etkileri bulunan, günlük alım dozu belirlenmiş, sağlık beyanı ile satılan ürünler** münhasıran eczanede satılır" şeklinde düzenlenmelidir.

Bir eczacı olarak taleplerim;

- Toplum sağlığını önceleyen tedbirlerin bir an önce alınması, ilgili bakanlıkların hızla yaygınlaşan bu tür ürünler ile ilgili kontrol ve denetim mekanizmalarını kararlılıkla uygulaması,
- Gıda takviyelerinin bilinçsiz kullanımına bağlı halk sağlığı sorunları ve kamu zararının önlenmesi,
- Toplum sağlığını doğrudan ilgilendiren bu ürünlerin eczanelerde, eczacı danışmanlığında halka ulaştırılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasını tüm yetkililerden talep ediyorum.

Saygılarımla.